

Valtakunnallinen hankehaku/Manner-Suomen
maaseudun kehittämissuunnitelma 2014–2020

Pihvilihan tuottajaorganisaation perustaminen

Pihvikarjaliitto

Hankkeen kuvaus

Pihvilihan tuottajaorganisaatio saattaa olla toimiva keino vahvistaa tuottajien asemaa ruokaketjussa. Hankkeessa selvitetään pihvilihan tuottajien kiinnostusta tuottajaorganisaatiota kohtaan ja luodaan työkalut, joita tuottajaorganisaation perustamiseksi tarvitaan.

Hankkeessa tehdään taustaselvitys, joka selvittää nautasektorilla toimivien viljelijöiden kiinnostusta ja valmiuksia tuottajaorganisaatiota kohtaan. Selvitystyö perustuu faktapohjaiseen tiedottamiseen, joka edellyttää liiketaloudellista osaamista ja juridiikan hallintaa. Selvitystyön lisäksi hanke tuottaa tuloksena perusmallin, kuinka tuottajaorganisaatio perustetaan.

Taustaselvitys on tehtävä valtakunnallisena ja pihvilihan tuottajiin kohdistettuna, jotta se antaa oikeellisen kokonaiskuvan markkinatilanteesta ja toimintaympäristöstä.

Hankkeen päättyessä tuottajilla on käytössään työkalut, joiden turvin on mahdollista perustaa valtakunnallinen toimija toteuttamaan tuottajaorganisaatioksi hakemista.

Tuottajaorganisaatiomalli ei Suomessa ole kovin tunnettu, ja siksi on tärkeää ymmärtää, mitä sellaisen perustaminen edellyttää ja mitä tuottajaorganisaatioon kuulumisen tarkoittaa viljelijän kannalta. Pihvilihan tuottajat ovat sijoittuneet valtakunnallisesti eri puolille maata, ja siksi tarvitaan tiedotusta, joka tavoittaisi kaikki tuottajaorganisaatiosta kiinnostuneet.

Lisäksi tuottajaorganisaation perustaminen edellyttää liiketaloudellista ja lainopillista osaamista, jotta tuottajaorganisaatio toimisi säädösten mukaisesti ja sillä olisi valmiudet menestyä pitkällä tähtäimellä. Hankkeeseen sisältyvät sellaiset asiantuntijapalvelut, joita tuottajaorganisaation perustamiseen tarvitaan.

Hakija

Pihvikarjankasvattajien liitto ry (jäljempänä Pihvikarjaliitto) on riippumaton valtakunnallinen järjestö, jonka tarkoituksena on toimia pihvikarja-alan yleisten edellytysten edistämiseksi ja kehittämiseksi sekä olla tällä alalla toimivien henkilöiden ja yhteisöjen yhdistävänä elimenä. Pihvikarjaliiton jäsenkunta koostuu noin 250 jäsenestä, jotka ovat maatalousyrittäjiä ja -perheitä tai maatalousyhtymiä. Jäsenkunta on sijoittunut kaikkialle Suomeen.

Pihvikarjaliitto on perustettu syksyllä 2009 ja rekisteröity yhdistykseksi 1.2.2010, kotipaikkanaan Akaa. Toiminta on ollut vakavaraista ja säännöllistä perustamisesta lähtien. Liittokokouksen valitsema hallitus koostuu kahdeksasta jäsenestä ja kahdesta varajäsenestä. Yhdistyksen toiminnasta vastaa toimintakoordinaattori-tiedottaja.

Liitto on voittoa tavoittelematon yhdistys, joka ei ole toiminnastaan arvonlisäverovelvollinen.

Tiedottaminen on merkittävä osa liiton aktiivista toimintaa. Liitto julkaisee kolmesti vuodessa Pihvikarja-nimistä ammattilehteä, jonka levikki on keskimäärin 1000 kpl. Lisäksi liiton säännöllisesti ylläpidettyjä viestintäkanavia ovat verkkosivut ja sosiaalinen media.

Hankkeen tarve ja tausta

Tuottajien asema ruokajärjestelmässä on heikko, koska elintarvikeketjun hintaneuvottelut tapahtuvat teollisuuden ja kaupan asettamin ehdoin. Maataloustuottajat eivät ole pystyneet lisäämään tulojaan suhteessa kustannusten nousuun, mikä johtuu osittain neuvotteluvoiman puutteesta. Pitkään jatkunut huono kannattavuus yhdistettynä viimeaikaiseen poikkeuksellisen suureen tuotantopanosten hintojen nousuun on ajanut tiloja vaikeuksiin, joista on etsittävä poispääsyä uusilla toimintatavoilla.

Tuottajaorganisaatio on sallittu maatalouspoliittinen keino viljelijän neuvotteluaseman parantamiseksi.

Pihvikarjan kasvatusta on Suomessa tuotantomuoto, jossa halukkuus toiminnan jatkamiselle on muita tuotantosuuntia paremmalla tasolla. Se kiinnostaa myös tuotantosuunnan vaihtajia ja siten ylläpitää maaseudun elinvoimaisuutta.

Tuottajien keskuudessa on kiinnostusta tuottajaorganisaatiota kohtaan, mutta asia on monille vieras ja vääriä mielikuvia liikkuu paljon. Riskit pelottavat, mutta toisaalta yhteistyö voisi tuoda helpotusta paitsi hinnoitteluun, myös erilaisten tuotantopanosten hankintaan. Yhdistettyjen tuotantomäärien turvin saattaa avautua markkinoille, joille muuten olisi vaikea päästä.

Tuottajaorganisaation toiminnan tekeminen tunnetuksi on juuri nyt ajankohtaista ja tuottajien tulevaisuudenuskon kannalta sillä voi olla keskeinen merkitys.

Tavoitteet ja tulokset

Päätavoite 1: hankkeen tavoitteena on kartoittaa viljelijöiden kiinnostus pihvilihan tuottajaorganisaatiota kohtaan ja valmiudet sellaisen perustamiseksi, sekä muodostaa kokonaiskuva pihvilihan markkinatilanteesta.

Päätavoite 2: hankkeen toisena päätavoitteena on hankkia tarvittavat valmiudet ja osaaminen, joiden pohjalta tuottajaorganisaatio voidaan perustaa.

Tulokset:

1. Taustaselvitys tuottajaorganisaation toimintamahdollisuuksista.
2. Työkalupaketti, jonka avulla valtakunnallinen, riippumaton toimija voi perustaa kannattavasti ja pitkäjänteisesti toimivan tuottajaorganisaation.

Hankkeen toimenpiteet ja toteutustapa

Työpaketti 1

Tehdään taustaselvitys.

Selvitystyö tuottajaorganisaatioon liittymisestä edellyttää asiapitoista tiedottamista, jonka sisältö pohjautuu liiketaloudelliseen osaamiseen ja juridiikan hallintaan.

Taustaselvitys on tehtävä valtakunnallisena ja pihvilihan tuottajiin kohdistettuna, jotta se antaa oikeellisen kokonaiskuvan.

Tuottajat sitoutuvat tuottajaorganisaatioon pääasiallisella liiketoiminnallaan, ja pelko riskeistä on merkittävä. Moni suomalainen tuottaja on tottunut toimimaan itsenäisesti ja tekemään omaa tuotantoa koskevat päätökset yksin. Ennen tuottajaorganisaatioon sitoutumista tulee tarkkaan tietää, mitkä ovat siihen liittyvät mahdollisuudet ja haasteet.

Taustaselvityksessä kartoitetaan nykytila:

- tiedotetaan valtakunnallisesti siitä, mitä tuottajaorganisaatiolla tarkoitetaan ja kuinka sellainen toimii
- selvitetään kyselyn avulla, kuinka moni pihvilihan tuottaja on kiinnostunut tuottajaorganisaatioon liittymisestä ja kerätään samalla tietoa kiinnostuneiden maantieteellisestä sijainnista, tuotantosuunnasta (emolehmä/loppukasvatus, tavanomainen/luomu) ja tuotannon määrästä, ym.
- kartoitetaan sen tuotannon määrä, joka saattaisi siirtyä pihvilihan tuottajaorganisaation piiriin, mikäli sellainen perustettaisiin, eli toisin sanoen millainen volyyymi tuottajaorganisaatiolla voitaisiin saavuttaa
- laaditaan kokonaiskuva naudanlihaketjun toimijoista ja volyyymistä Suomessa
- laaditaan kokonaiskuva markkinatilanteesta ja tuottajaorganisaation toimintakyvystä suhteessa siihen
- selvitetään keskeisimmät syyt sille, miksi tuottajat eivät ole kiinnostuneita tuottajaorganisaatiosta

Työpaketti 2

Laaditaan työkalupaketti.

Tuottajaorganisaatioksi hyväksymistä saa hakea rekisteröity yhteisö, jolla on oltava valmiina muun muassa säännöt, jäsen- tai osakassopimus, kaupparekisteriote, päätösvaltainen päätös hyväksynnän hakemisesta, jäsenluettelo ja sopimukset organisaation ulkoistettujen tehtävien hoidosta. Tällaisen rekisteröidyn yhteisön perustaminen edellyttää liiketaloudellista ja lainopillista osaamista, koska kyseessä on kilpailuviranomaisen sallima, mutta tarkkaan säädelty laillinen kartelli.

Työkalupakettia varten kootaan malli, jossa:

- selvitetään neuvottelumekanismi, jonka avulla on mahdollisuus vaikuttaa pihvilihan tarjontaan ja sitä kautta hintatasoon
- mallinnetaan laskelman avulla, millainen volyyymi tuottajaorganisaatiolta tarvittaisiin, jotta se saavuttaisi varteenotettavan neuvotteluaseman ja pystyisi vaikuttamaan hintatasoon h

- tehdään juridinen yhteenveto edellytyksistä, joita tuottajaorganisaatioon kuulumisen edellyttää tilatasolla
 - esimerkiksi onko jäsenyys liha-alalla toimivissa osuuskunnissa (Itikka, Lihakunta) poissulkeva
- laaditaan liiketaloudellinen toimintamalli tuottajaorganisaatiolle
- selvitetään, liittyykö tuottajien haluttomuuteen kuulua tuottajaorganisaatioon jotain sellaista, joka on sääntöjen avulla muutettavissa
 - esimerkiksi onko tuottaja velvollinen myymään tietyn osan tuotannosta tuottajaorganisaation kautta ja onko hänellä mahdollisuus ohimyyntiin sekä eläinten myyminen eloon
- selvitetään, mitä tuottajaorganisaatio voi edellyttää jäseniltään
 - esimerkiksi millaisia laatuvaatimuksia ja tuotantomäärien tasapainottamista jäseniltä voidaan edellyttää
- selvitetään, tulisiko sallittu tuotanto rajata jollakin lailla vai onko mahdollisimman laaja pohja toimivampi

Riskit ja niihin varautuminen

Riskinä on, että naudanlihantuottajia ei onnistuta tavoittamaan riittävän kattavasti esimerkiksi yhteystietojen puuttumisen tai vastaushalukkuuden vähäisyyden vuoksi. Lisäksi voi olla haasteellista saada tarvittavaa markkinatietoa ja tietämystä siitä, kuinka hintaneuvottelut ketjun sisällä toimivat.

Riskeihin varaudutaan tiedottamalla tuottajaorganisaatioiden eduista ja mahdollisuuksista oikeasuhtaisesti ja totuudenmukaisesti sekä huomioimalla naudanlihasektorin sidosryhmiltä saatava palaute. Nautasektorin toimijoihin pidetään tiiviisti yhteyttä hankkeen aikana. Ohjaustyöryhmän asiantuntemusta ja kontakteja hyödynnetään monipuolisesti hankkeen toiminnassa.

Henkilöriskin mahdollisuus on olemassa, jos esimerkiksi hanketyöntekijä jättää tehtävänsä kesken hankkeen. Riskiin varaudutaan dokumentoimalla tarkasti ja läpinäkyvästi hankkeen eteneminen ja pitämällä tiiviisti yhteyttä ohjausryhmän ja työntekijän kesken.

Yhteys kehittämissuunnitelmiin ja strategioihin

Hanke liittyy Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2014–2020, siirtymäkaudella 2021-2022 avattujen valtakunnallisten hankkeiden teemalliseen hakuun *Tuottajayhteistyö ja –organisaatioiden perustaminen alkutuotannon kannattavuuden edistäjänä*.

Hankkeella edistetään Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman tavoitteita edistämällä tuottajien asemaa ruokaketjussa, tiedonvälitystä ja yhteistyötä maaseudulla.

Hanke tukee Suomen CAP-suunnitelman mukaista tavoitetta ”lisätä yrittäjien ja maaseudun yhteisöjen tietoa ja ymmärrystä uusien ratkaisujen ja toimintamallien kehittämiseksi (esim. tuottajaorganisaatiot).”

Miten aiemmat hankkeet on huomioitu

Lihanautojen kasvattajille ei tuottajaorganisaatiota Suomessa ole, eikä myöskään tälle tuotantosuunnalle osoitettua hanketta tiettävästi ole toteutettu. Muissa Euroopan unionin maissa, esimerkiksi Ranskassa, toimii lihanautoihin keskittyviä tuottajaorganisaatioita. Suomessa tuottajaorganisaatioita on perustettu lähinnä kasvinviljely- ja lammassektoreille.

Toteuttamiseen osallistuvat tahot, toteutus- ja rahoitusvastuut

Hankkeen hakijana on Pihvikarjaliitto. Käytännön toteutuksesta vastaa osa-aikainen hanketyöntekijä, joka valitaan tehtävään avoimella haulla hankkeen alussa. Hanketyöntekijä suunnittelee ja organisoii hankkeen käytännön toimet, laatii raportoinnin ja osallistuu toimenpiteiden toteuttamiseen.

Pihvikarjaliiton toimintakoordinaattori osallistuu hallinnollisiin toimiin, kuten maksatusten hakemiseen. Pihvikarjaliiton pitkäaikainen kirjanpitäjä vastaa hankkeen kirjanpidosta.

Hankkeelle nimetään ohjausryhmä, johon kutsutaan viljelijöitä ja asiantuntijoita.

Toiminta-alue, kohderyhmä ja hyödynsaajat

Kyseessä on tiedonvälityshanke, joka toimii valtakunnallisesti ja kohdistuu kaikkiin pihvikarjankasvattajiin. Hankkeesta tiedotetaan kontaktoimalla tuottajia alan yhdistysten välityksellä sekä aktiivisesti sosiaalisessa mediassa. Lisäksi hanke pyrkii saamaan medianäkyvyyttä perinteisen median välityksellä, kuten Maaseudun Tulevaisuus ja YLE.

Hanke hyödyttää kaikkia suomalaisia pihvikarjankasvattajia lisäämällä tuottajien välistä yhteistyötä ja kiinnittämällä huomiota nykyistä oikeudenmukaisempaan tulonjakoon naudanlihan tuotantoketjussa. Tuottajaorganisaation välityksellä on myös mahdollista lisätä tuottajien talousosaamista sekä tuotantopanosten kilpailutusta kustannusten alentamiseksi.

Hanke hyödyttää myös lihateollisuutta, sillä yksi tuottajaorganisaatiolle mahdollisista toimintatavoista on tuotannon jaksottaminen, mikä lisää suunnitelmallisuutta.

Lisäksi hanke tuottaa arvokasta tietoa markkinoiden toiminnasta lisäten avoimuutta ja läpinäkyvyyttä elintarvikkeiden arvoketjussa.

Aikataulu

Joulukuu 2022

- Hanketyöntekijän hakuprosessi ja valinta
- ohjausryhmän nimeäminen

Tammikuu 2023

- Hanketyöntekijän työsuhde alkaa
- Ohjausryhmän kokous yhdessä hanketyöntekijän kanssa
- hankkeen käynnistystoimet
- hankkeen viestintäsuunnitelman laatiminen
- tiedotuskanavien perustaminen sosiaaliseen mediaan
- naudanlihantuottajien tavoittamiseen tarvittavien yhteyksien hankinta
- tiedottaminen hankkeen käynnistymisestä
- työkalupaketin asiantuntijaselvitysten käynnistäminen, kilpailutukset

Helmi-huhtikuu 2023

- tiedotuskampanjan laatiminen siitä, mikä on tuottajaorganisaatio ja kuinka sellainen toimii sekä kampanjan toteutus
- taustaselvityksen kyselyn suunnittelu ja toteuttaminen
- taustaselvitykseen tarvittavan markkinatiedon keruu
- tiedottaminen hankkeen etenemisestä

Touko-kesäkuu 2023

- taustaselvityksen raportin laatiminen
- työkalupaketin asiantuntijaselvitysten työstäminen huomioiden tuottajilta saatu palaute
- tiedottaminen hankkeen etenemisestä

Heinäkuu 2023

- taustaselvityksen raportin johtopäätökset sekä niistä tiedottaminen
- työkalupaketin viimeistely julkisesti jaettavaan muotoon
- hankkeen yhteenveto ja loppuraportti

Elokuu 2023

- hankkeen päättäminen

Miten hankkeen toteutumista arvioidaan? Miten hankkeessa syntyvää toimintaa jatketaan hankkeen päättymisen jälkeen?

Hankkeen toteutumista arvioidaan vertaamalla tavoitteita syntyneisiin tuloksiin. Hankkeen tuotokset ovat kaikkien pihvilihan tuottajaorganisaation perustamista suunnittelevien tahojen vapaasti käytettävissä ja hyödynnettävissä.

Hankkeen päättyessä tuottajilla on käytössään taustaselvitys sekä työkalut, joiden turvin on mahdollista perustaa valtakunnallinen toimija toteuttamaan tuottajaorganisaatioksi hakemista.

Tiedottaminen

Hankkeelle laaditaan viestintäsuunnitelma, josta ilmenevät pääviestit, kohderyhmät, aikataulut, viestintäkanavat sekä niiden viestikanavien mittaaminen, mikä on mahdollista ilman erillisiä kuluja (esim. sosiaalisen median seuraajat).

Hankkeesta ja sen edistymisestä jaetaan tietoa sosiaalisessa mediassa sekä ammattilehdissä sekä erilaisissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa. Luontevana kanavana ovat Pihvikarjaliiton omat viestintäkanavat, mutta niiden lisäksi pyritään jakamaan tietoa Pihvikarjaliiton muiden sidosryhmien, kuten pihvirotuyhdistysten, MTK:n nautaverkoston ja alueellisten nautakerhojen, erilaisten sosiaalisen median ryhmien sekä maaseutuverkoston kautta. Pääasiallisena keinona ovat tiedotteet, jäsenkirjeet ja someviestit, joiden tukena käytetään pienimuotoista maksullista ilmoittelua mediassa.

Hankkeen käynnistymisestä, tapahtumista ja tuloksista tiedotetaan lisäksi perinteisessä mediassa, kuten Yle ja Maaseudun Tulevaisuus.

Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Kustannusarviossa mainitut summat sisältävät arvonlisäveron. Erittely liitteenä.

Kustannukset yhteensä	65 000
Rahoitussuunnitelma	
Haettava tuki/avustus, 100 %	65 000 euroa